

Versie 12 augustus 2020

Memo Raad gemeente Westerveld

Vergadering 25 augustus 2020

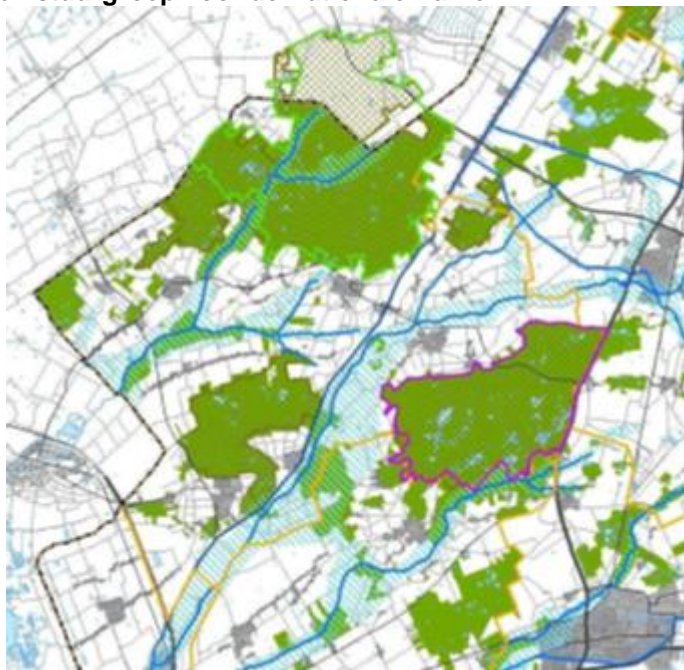
Van: secretariaat Stuurgroep Regionaal Landschap Drents-Friese Grensstreek

De gemeente Westerveld omvat op dit moment twee nationale parken. Dwingelderveld (aangewezen in 1991) en Drents-Friese Wold (aangewezen in 2000). En daarnaast nog het Holtingerveld dat net geen aanwijzing Nationaal park heeft gekregen.

Met deze notitie willen we u informeren over de aanvraag voor een eenmalige Rijkssubsidie voor de Nationale Parken

Bestuur van twee overlegorganen naar één stuurgroep voor de Nationale Parken

Bij de decentralisatie Natuur van Rijk naar provincies in 2013, leken de Nationale Parken tussen wal en schip te belanden en daarmee ook de financiering van Nationaal Park doelen als bijvoorbeeld natuureducatie. In overleg met de oude overlegorganen voor Dwingelderveld en Drents-Friese Wold en een toenmalige stuurgroep Holtingerveld, is eind 2013 afgesproken een efficiëntere bestuurlijke overlegstructuur te kiezen. Er is toen één Stuurgroep voor alle drie de natuurgebieden ingesteld. En daarbij is ook aangegeven dat ook het tussenliggende gebied meegenomen zou worden in gezamenlijke ontwikkelingen van het gebied. Tevens is aangegeven dat het tussenliggende gebied voornamelijk het grondgebied van de gemeente Westerveld beslaat. Uitgangspunten daarvoor heeft de gemeente vastgelegd in een Beeldkwaliteitsplan, een

Landschapsonwikkelingsplan en de recent gepresenteerde Structuurvisie.

De Stuurgroep is een platform voor afstemming van partners in het gebied. De Stuurgroep heeft geen bevoegdheden op RO-gebied en bepaalt ook niet welke ontwikkelingen in het buitengebied/tussengebied wel of niet mogelijk zijn. Dit zijn en blijven de verantwoordelijkheid van gemeenten en eigenaren.

De gemeenten Westerveld, Ooststellingwerf, Midden-Drenthe en De Wolden zijn in deze stuurgroep vertegenwoordigd door de desbetreffende wethouders. De Stuurgroep heeft geen eigenstandige bevoegdheden. Provincie Drenthe (en inmiddels ook Fryslân) hebben wel budget beschikbaar gesteld voor uitvoering van projecten, communicatie en educatie ter versterking van het gebied. Rijksmiddelen voor Nationale Parken zijn in 2013 vervallen net als veel andere rijksmiddelen voor het landelijk gebied. In een recente verkenning is gebleken dat er sinds dat jaar forse tekorten zijn voor beheer van landschap en recreatie, binnen en buiten de parken in Zuidwest Drenthe.

Veranderingen op landelijk niveau

De Tweede Kamer heeft eind 2014 een amendement aangenomen waarin is uitgesproken dat er een nieuwe standaard voor Nationale Parken moet komen, waardoor deze zichtbaarder worden en meer economische spin-off opleveren. In mei 2018 is er een nieuwe standaard voor Nationale Parken opgeleverd door het programmabureau Nationale Parken (na een uitgebreid proces met vele partijen). Provincies (via Interprovinciaal Overleg) hebben nog niet met de standaard (werkkader genoemd) ingestemd. Afgesproken is de komende drie jaar in de regio's te verkennen hoe deze nieuwe standaard is te vertalen naar plannen en uitvoering van Nationale Parken Nieuwe Stijl. Voor Zuidwest-Drenthe biedt dat een kans om in kaart te brengen op welke wijze voor zowel de parken, Holtingerveld als het tussengebied ambities voor landschap, recreatie en natuureducatie gerealiseerd kunnen

worden. Oftewel om te verkennen hoe doelen voor natuur(educatie) en landschap en recreatie samengaan met inpassing van maatschappelijke opgaven en economische ontwikkeling.

Subsidieregeling Tijdelijke ondersteuning Nationale Parken

In juli 2019 heeft minister Schouten eenmalig 6 miljoen beschikbaar gesteld voor ontwikkelplannen (procesgeld) van de parken. Echter pas op 2 juni 2020 werd de regeling Tijdelijke ondersteuning Nationale Parken gepubliceerd (staatscourant nr 28514). Bestaande Nationale Parken en nationale parken in oprichting kunnen een beroep doen op deze regeling, die eenmalig opengesteld is van 1 juli tot 15 september 2020.

De subsidie van het Rijk bedraagt maximaal 50%. De cofinanciering is inmiddels door de provincies Drenthe en Fryslân samen onvoorwaardelijk toegezegd. In de regeling is het mogelijk ook inzet van uren door overheden als cofinanciering op te nemen. Gekapitaliseerde uren in het proces betekent dus dat er meer vrij besteedbaar eigen budget van provincies overblijft, wat gebruikt kan worden voor investeringen in landschap, educatie en recreatie in het gebied.

Inhoud van de subsidieaanvraag

De subsidie is bedoeld voor het organiseren van gebiedsprocessen om te komen tot visie- en planvorming om toe te werken naar de ambities van de nieuwe standaard voor Nationale Parken. De nieuwe standaard voor Nationale Parken komt overeen met de ambities van de Ontwikkelagenda die we samen met bewoners en ondernemers in 2015 hebben opgesteld. Wij (de Stuurgroep) zien het verder uitwerken van de plannen tot een gedragen gezamenlijke visie dan ook als kans voor het gebied. Doel is hierbij de samenhang tussen natuur en landschap te versterken en het gebied kwalitatief een impuls te geven. Het gaat bij de aanvraag niet over aanpassing van de grens van de huidige nationale parken. En de aanvraag voor subsidie leidt ook niet automatisch naar een nieuwe begrenzing voor Nationaal Park Nieuwe Stijl.

De Stuurgroep heeft in juni 2020 de hoofdlijnen van de aanvraag vastgesteld te weten:

- Een landschapsvisie voor het gebied, welke de basis biedt voor versterking van landschap en duurzaam toerisme en waarbij ook koppelkansen worden gezocht met de opgaven op het gebied van natuur, klimaat, duurzame energie en landbouw. Versterking van de landschappelijke kwaliteit en beheer daarvan (met aandacht voor cultuurhistorie en ruimte voor biodiversiteit, bossenstrategie en verbindingen tussen natuurgebieden)
- Duurzaam toerisme, waarin ruimte voor ontwikkeling en versterking van bedrijven en een versterking van de infrastructuur, met name ook tussen dorpen (bedrijven) en natuurgebieden

De resultaten van de aanvraag zijn visies en uitvoeringsplannen. Deze plannen zullen door bevoegde organisaties moeten worden vastgesteld of verwerkt in andere plannen zoals de omgevingsvisie, voordat deze leidend kunnen worden voor de uitvoering. We verwachten voor de toekomst van het landelijk gebied meer investeringsimpulsen, vergelijkbaar met de regiodeals. Daarvoor is het van belang met goed onderbouwde plannen te komen die ook op draagvlak kunnen rekenen. Het is daarom van belang dat betrokken organisaties en inwoners in de planvorming breed worden meegenomen. Voor de gemeente Westerveld vergt dit extra aandacht omdat het hier gaat over bijna de gehele gemeente Westerveld. Hierin ligt een belangrijke verbindende rol voor de gemeenten en in het bijzonder voor Westerveld. De tijd tussen publicatie van de regeling en het indienen is uiterst krap en bovendien in de zomer. In de aanvraag hebben we ruimte gehouden voor verdere invulling op inhoud en proces. We willen nog dit najaar een discussiebijeenkomst met de raad van Westerveld organiseren over invulling van de inhoud van de aanvraag en aansluiting bij gemeentelijke ontwikkelingen en prioriteiten.

Gevolgen en risico's

Rijksbeleid is gericht op het versterken van de huidige Nationale Parken naar Nationale Parken nieuwe Stijl die naast natuurkernen ook de daar omheen of tussenliggende landbouwgebieden en dorpen of steden bevatten en te zien zijn als een landschappelijke eenheid. In diverse documenten wordt bijvoorbeeld gesproken over natuur inclusieve landbouw in de Nationale parken van de toekomst. In Noord-Brabant is een aanvraag in voorbereiding waarbij ook steden onderdeel uitmaken van een Nationaal Park nieuwe stijl (Van Gogh park). In Zuidwest-Drenthe gaan we uit van het werkgebied van de Stuurgroep Regionaal Landschap Drents-Friese Grensstreek en het hiervoor eerder opgestelde ambitiedocument. De huidige begrenzing van de natuurgebieden staat hierbij niet ter discussie.

De subsidie is bedoeld om de nationale parken de kans te geven te verkennen hoe deze sterker kunnen worden. Hoe kunnen natuur en landschapskwaliteit samen opgaan met economische ontwikkeling en maatschappelijke opgaven. Het gaat dus om geld voor een ontwikkelingsproces. In de

subsidie aanvraag wordt het kader van dat ontwikkelingsproces geschetst. Het zal een gemeenschappelijk proces zijn. In ons geval heeft het proces betrekking op beide nationale parken en op het Holtingerveld. Gelet op de interactie en samenhang met en de economische betekenis van het tussengelegen gebied ligt het voor de hand ook aan die raakvlakken aandacht te schenken, waarbij voor het tussenliggende gebied geldt dat het college/de raad van Westerveld hun beslissingsbevoegdheid behouden.

Het aanvragen van subsidie betekent nadrukkelijk geen instemming met een grotere begrenzing (we hebben immers nog geen enkel zicht op wat een grotere grens eventueel oplevert en wat het kost).

Het Rijk wijst nationale parken aan na een verzoek door desbetreffende provincie(s). We willen de komende drie jaar benutten om de gevolgen van een groter gebied beter in beeld te brengen. De provincie Drenthe is niet voornemens een aanvraag bij het Rijk in te dienen als er geen instemming van gemeenten en andere partijen in de Stuurgroep voor is. Er zal ook gekeken worden naar de besturing van het gebied en de borging van verantwoordelijkheden. Omdat het vooral het grondgebied betreft van de gemeente Westerveld is een sterke(re) stem van de gemeente Westerveld in de ontwikkelingen van belang.